ਮੱਤੀ ਸੁਸਮਾਚਾਰ
ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ

ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਸਮਾ:

ਮੱਤੀ ਸੁਸਮਾਚਾਰ ਲਗਭਗ 50 ਈਸਵੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂ 60 ਈਸਵੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਮੱਤੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੇਵੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਟੈਕਸ ਵਸੂਲ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭੂ ਯਿਸੂ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ, ਉਹੀ ਇਸ ਦਾ ਲਿਖਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੁਸਮਾਚਾਰ ਦੇ ਮੂਲ ਪਾਠਕ ਸੀਰੀਯਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਾਕੀਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰਕੌਮ ਮਸੀਹੀ ਸਨ।

ਵਿ ਾ:

ਮੱਤੀ ਨਾਸਰਤ ਦੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਉਸੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਜਿਸ ਦੀ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ।

ਮਕਸਦ:

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮੱਤੀ ਸੁਸਮਾਚਾਰ ਲਿਖਦਾ ਹੈ:

1. ਕਿ ਯਿਸੂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਹੈ,
2. ਕਿ ਇਸਰਾਏਲ ਦੇ ਹਕੀਕੀ ਰਾਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਾਊਦ ਦੀ ਰਾਜਗੱਦੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਹੀ ਹੈ,
3. ਕਿ ਅਬਰਾਹਾਮ ਲਈ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਵੰ ਸੰਸਾਰ ਲਈ ਅਸੀਸ ਹੋਣਗੇ ਯਿਸੂ ਉਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ (ਮੱਤੀ 1:1; ਉਤਪਤ 12:1−3)

ਇਹ ਸੁਸਮਾਚਾਰ ਪੁਰਾਨੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਬੂਵਤੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦਾ 60 ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਾਰੀ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਜੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੈ। ਮੱਤੀ ਚ ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, ਨਾਸਰਥ ਦੇ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਚਨ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੱਤੀ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ (ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿ ਵਾਸੀਆਂ) ਨੂੰ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤ ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੁਰਖਿਅਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੱਤੀ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਪਿਛੋਕੜ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤ:

ਮੱਤੀ ਦੇ ਸੁਸਮਾਚਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਫਿਲਸਤੀਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕੈਸਰੀਯਾ ਉੱਤਰ ਦਿ ਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਬਰ ਬਾ ਦੇ ਦੱਖਣ ਦਿ ਾ ਤੀਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਰੋਮੀ ਰਾਜਾ ਰਾਜ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਰੰਭ ਦੇ ਅਧਿਆਏ ਯਹੂਦਾ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜਨਮ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਰਾਜਾ ਹੈਰੋਦੇਸ ਨੂੰ ਨਿਯਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਆਖਰੀ ਅਧਿਆਇਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਮੌਤ, ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਸਵਰਗ ਉੱਤੇ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਜੋ ਪੋਂਤੁਸ ਪਿਲਾਤੁਸ, ਅੰਤੀਪਾਸ ਅਤੇ ਫਿਲਿੱਪੁਸ ਅਧੀਨ ਹਾਕਿਮਾਂ ਦੇ ਸਮੇ ਹੋਇਆ।

<u>ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਇਤਹਾਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:</u>

ਯਿਸੂ ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਨੂੰ ਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਅਨੰਤ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿੱਗਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾਊਦ ਦੇ ਘਰਾਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮਸਾਹ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਰਾਜਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਪਰਮ ਪੂਰਤੀ ਉਸ ਦੀ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਮੌਤ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

<u>ਮੁੱਖ ਵਿ ਾ:</u>

I. ਯਿਸੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ(1:1–23; 2:2; 14:33; 16:16; 18:2●; 21:5–9).
II. ਪੁਰਾਨੇ ਨੇਮ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚਕਾਰ ਪੁਲ (1:1–17, 22–23; 2:4–5, 15, 17, 23; 5:17–2●).
III. ਇਸਰਾਏਲ ਵਿੱਚ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਕੰਮ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਜਗਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਿਆ (1●:5–6; 28:19).
IV. ਵਿ ਵਾਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਸਮਾਜ (11:28; 16:18–19; 28:19).
V. ਕਲੀਸੀਆ ਯਿਸੂ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹਜੂਰੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ (16:18; 18:15–2●; 22:1●; 28:2●).
VI. ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਮਿ ਨ ਲਈ ਇੱਕ "ਮਹਾਨ ਆਗਿਆ"(28:19).
VII. ਚੇਲੇਪਨ ਉੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ (ਅਧਿਆਏ 5–7; 1●; 13; 18–2●; 24–25).

<u>ਰੂਪ ਰੇਖਾ:</u>

I. ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਦਾ ਆਉਣਾ (1:1–2:23).
II. ਮਸੀਹ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਤਾ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ (3:1–17).
III. ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕਰਦਾ ਹੈ (4:1–25).
IV. ਮਸੀਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਸਹਿਤ ਉਪਦੇ : (5:1–7:29)
V. ਮਸੀਹ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਸਹਿਤ ਸਮਰੱਥ: ਰਾਜ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ (8:1–9:38).
VI. ਮਸੀਹ ਦੇ ਸੰਦੇ ਵਾਹਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਸਹਿਤ ਕੰਮ(1●:1–42).
VII. ਮਸੀਹ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵਧਦਾ ਹੈ (11:1–12:5●).
VIII. ਪਰਮੇ ਰ ਦਾ ਰਾਜ ਦ੍ਰਿ ਟਾਂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ(13:53).
IX. ਮਸੀਹ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ(13:54–16:2●).
X. ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ(16:21–17:27).
XI. ਮਸੀਹ ਦੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ(18:1–2●:34).
XII. ਯਰੂ ਲਮ ਉੱਤ ਮਸੀਹ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ (21:1–23:39).
XIII. ਮਸੀਹ ਦੀ ਦੇਰੀ, ਵਾਪਸੀ ਅਤੇ ਨਿਆਂ (24:1–25:46).
XIV. ਮਸੀਹ ਦਾ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਣਾ (26:1–27:66).
XV. ਮਸੀਹ ਦਾ ਜੀ ਉੱਠਣਾ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਆਗਿਆ (28:1–2●).